

15/5

15/5

Liberalism och folkparti

Folkpartiets resolution i fallet Königson svarade utmärkt mot partiets sentida taktik att säga två motsatta saker på en gång. Partiets riksdagsgrupp har, heter det, "alltid hävdat en riksdagsledamots rätt att ta ställning efter sitt eget samvete utan hänsyn till vad andra ledamöter anser". Men en annan sak är, fortsätter man, "en riksdagsledamots förpliktelser mot sina väljare". Hr Königson valdes "på ett program som innebar full anslutning till folkpartiets pensionsförslag och bestämt motstånd mot regeringsförslaget". Därför strider hr Königsons hållning mot hans förpliktelser, ja, rent av "mot väsentliga demokratiska tankegångar".

Det underliga i detta ligger inte främst i den sakligt oriktiga redogörelsen. Vad hr Königson gjort är inte att gå mot folkpartiets pensionsförslag, utan att nedlägga sin röst då regeringsförslaget ställs mot rent avslag och folkpartiet i övrigt röstar för rent avslag; felet med hr Königson är alltså att han inte följt riksdagsgruppens linje. Det mest konstiga är kombinationen av högtidliga ord om att en riksdagsman har "rätt att ta ställning efter sitt samvete", oberoende

av gruppen, och fördomandet av hr Königsons handlande. Har då hr Königson inte generellt rätt att rösta efter sitt samvete? Är det blott då folkpartiet i Göteborg och riksdagsgruppen i Stockholm anser att hr Königson handlat i överensstämmelse med programmet som det goda samvetets röstning är tillåten? Folkpartiet borde ha besparat oss denna eländiga sofistisk, där sakliga felaktigheter, frihetsdeklarationer och kritik av den som begagnar den prisade friheten rörs ihop i taktikens intresse. Vad beträffar "väsentliga demokratiska tankegångar" är den centrala tankegången både i liberalism och i demokratiplikten att rösta efter sin övertygelse.

Pressdebatten inom folkpartiet har länge visat samma tendens att likställa liberalism med handlande enligt partiledningens direktiv; med argument som trots sin otydlighet för tanken på Rousseaus beryktade satser om den fria fången kommer man till slutsatsen att den "sanna" friheten består i att följa hr Ohlin. Detta sinne-lag är oroande från den svenska liberalismens synpunkt. Hr Königson och andra kättare kan liksom vi ta anklagelserna med lugn.

1) Professor Westerståhls inlägg på denna punkt verkar nästan som ett skämt. Det är nämligen alldeles tydligt att de båda uttalandena i Dagens Nyheter som han citerar är fullkomligt överensstämmande med varandra. I det ena fallet sägs det att ett svagt sammanhang existerar mellan pressstyrka och röststyrka i de i "Politisk press" undersökta tidsningsområdena; i det andra sägs att röstsiffrorna inte alls följer storleken av partiorganens upplagor, ett generellt uttalande som är precis lika självklart och lika riktigt.

2) Självfallet är ledarförfattaren medveten om skillnaden mellan "ekologiskt samband" och överensstämmelser av den typ professor Westerståhl nämner. Men det väsentliga är att de resultat bokens författare når fram till efter sina ekologiska undersökningar är självklara — undersökningen är mot denna bakgrund onödigt.

3) Den av professor Westerståhl antydda svårigheten i att följa resonemanget i "Politisk press" finns inte. De citerade raderna avser att fästa uppmärksamheten på det faktum att författarna sammanslagit vad de kallar storstadspresen utan att beakta att situationen är helt annan i Stockholm och Göteborg än i Malmö. Av intresse hade just varit att med ledning av uppgifterna om tidsningsgruppernas styrka i de båda större storstäderna respektive i Malmö något närmare belysa problemet än som sker då de tre städerna godtyckligt slås ihop.

4) Det sägs att cirkelresonemang inte förekommer, utan att vad som av Dagens Nyheter betraktats som cirkelbevisning helt enkelt är hypotesprövning. Vi anför därför ännu en gång det huvudexempel som åberopas i söndagens ledare. Här sägs först att den "inomspridda" pressen består av de "tidningar som huvudsakligen är spridda inom de egna sympatisörernas led". I slutet av boken efter redovisning av detaljundersökningar och intervjuer kommer man till slutsatsen att "den inomspridda pressens läsare... ä-

mera politiskt intresserade och engagerade av sin tidning än den överspridda pressens". Kan detta verkligen kallas hypotesprövning? Enligt vanligt språkbruk är det ju bara fråga om en upprepning av den tidigare givna definitionen.

5) Det förefaller oss alldeles naturligt att diskutera värdet av en undersökning i förhållande till kostnaderna. Professor Westerståhl svarar att endast 5 000 kronor anslagits till undersökningens genomförande. Däremot säger han ingenting om vad undersökningen reellt kostat, och vi har naturligtvis ingen anledning att pressa honom på den punkten.

6) Här är svaret alldeles tydligt en kringgående rörelse. Professor Westerståhl åberopar en icke signifikativ negativ korrelation för att vederlägga vår invändning. Det är givet att vi i detta fall lika litet som i andra ville beakta korrelationer som av författarna själva betecknats som inte signifikativa; jag tror inte att professor Westerståhl verkligen vill hävda att folkpartiet kan väntas gå tillbaka i områden där dess press går fram och tvärtom.

Slutligen en allmän anmärkning. I "Politisk press" betonas gång på gång att man utgått från osäkra uppgifter och att resultatet är osäkra. I professor Westerståhls inlägg är tonen en helt annan. Här talas om att kritikern inte förstår vad som sägs eller de metoder som begagnats. Det bör därför tilläggas att vad man än må säga om skriften i fråga, svårtillgänglig är den sannerligen inte.